

PODACI O POJAVI EKONOMSKI ZNAČAJNIH LEPTIRA ZA LOKALITET ČELAREVO (VOJVODINA, SRBIJA)

Dragan Vajgand

Agroprotekt doo, Nikole Pašića 9, Sombor

E-mail: vajgandd@sbb.rs, www.agroupozorenje.rs

Izvod

Praćenje brojnosti i dinamike leptira je vršeno svetlosnom klopkom tipa RO Agrobečej, u periodu od 2008. do 2010. godine, na lokalitetu Čelarevo. Determinisano je preko 200 vrsta. Brojnost i dinamika leta prikazani su za sledeće vrste: *Loxostege sticticalis*, *Ostrinia nubilalis*, *Autographa gamma*, *Helicoverpa armigera*, *Spodoptera exigua*, *Lacanobia oleracea*, *Mamestra brassicae*, *Agrotis ipsilon*, *A. exclamationis*, *A. segetum* i *Hyphantria cunea*. Za navedene vrste su dati podaci o broju primeraka na nivou generacije, godine i prosečna godišnja brojnost, vreme početka i kraja leta, vreme pojave maksimuma leta ili period u kome je registrovan najveći udeo leptira. Nabrojani parametri su osnova za uspešnu prognozu pojave leptira. Takođe, prikazana je prosečna dinamika leta leptira kod brojnijih vrsta.

Ključne reči: *L. sticticalis*, *O. nubilalis*, *A. gamma*, *H. armigera*, *A. ipsilon*, *A. segetum*.

UVOD

Prognoza pojave štetnih vrsta insekata je veoma značajna za planiranje i obavljanje mera zaštite bilja. Da bi se mogla saopštiti prognoza pojave leptira koji mogu biti štetni, potrebno je najpre ustanoviti elemente prognoze za određeni lokalitet. Značajni elementi prognoze su: broj uhvaćenih leptira za godinu dana, broj uhvaćenih leptira prve generacije, broj leptira druge generacije (ako vrsta ima dve generacije), višegodišnji prosečan broj leptira za godinu dana i brojnost leptira u godinama kada je odredena vrsta pravila štete.

Ovaj rad saopštava prve podatke o elementima prognoze za lokalitet Čelarevo, ukoliko se koristi svetlosna klopka tip RO Agrobečej, za sledeće vrste: *Loxostege sticticalis* (Linnaeus, 1761), *Ostrinia nubilalis* (Hübner, 1796), *Autographa gamma* (Linnaeus, 1758), *Helicoverpa armigera* (Hübner, 1808), *Spodoptera exigua* (Hübner, 1808), *Lacanobia oleracea* (Linnaeus, 1758), *Mamestra brassicae* (Linnaeus, 1758), *Agrotis ipsilon* (Hufnagel, 1766), *A. exclamationis* (Linnaeus, 1758), *A. segetum* (Denis & Schiffermüller, 1775) i *Hyphantria cunea* (Drury, 1773).

METOD RADA

Prikupljanje podataka za lokalitet Čelarevo je obavljeno u periodu od 2008. do 2010. godine. Lokalitet se nalazi nekoliko kilometara severno od Čelareva, prema UTM karti se nalazi u kvadratu sa oznakom CR81. Za praćenje brojnosti leptira je primenjena svetlosna klopka tipa RO Agrobečej, koja je radila tokom vegetacije, tačnije od 12. aprila do 14. oktobra. Kao izvor svetlosti je korišćena živila sijalica snage 250W. Leptiri su svakodnevno uzimani na determinaciju u laboratoriju firme Agroprotekt.

ZAKLJUČAK

Praćenje brojnosti leptira je vršeno svetlosnom klopkom tipa RO Agrobeće, u periodu od 2008. do 2010. godine, na lokalitetu Čelarevo.

Za 11 vrsta leptira, koje mogu biti ekonomski značajne u biljnoj proizvodnji, prikazani su podaci o broju primeraka na nivou generacije, godine, prosečna godišnja brojnost, vreme početka i kraja leta, vreme pojave maksimalnih ulova, kao i perioda u kojima je registrovan najveći udio leptira. Svi pomenuti parametri su osnova za izradu uspešne prognoze pojave leptira. Kod osam brojnijih vrsta prikazana je sezonska dinamika leta.

Broj generacija, na osnovu dobijene dinamike leta leptira, nije ustanovljen kod vrsta *L. sticticalis*, *A. gamma*, *H. armigera* i *Spodoptera exigua*. Na osnovu leta leptira vrste *A. ipsilon* tokom prve dve godine se ne može odrediti broj generacija, a tokom 2010. se uočavaju tri generacije. Vrsta *L. oleracea* je tokom prve dve godine imala dve generacije, a tokom 2010. godine tri generacije. Dve generacije leptira su ustanovljene kod vrsta *M. brassicae*, *A. exclamatornis* i *H. cunea*. Vrsta *O. nubilalis* je tokom 2009. godine imala dve, a tokom 2008. i 2010. godine tri generacije. *A. segetum* je imala tri generacije svih godina.

Takođe, može se zaključiti da postoje velike razlike u brojnosti leptira na lokalitetima Čelarevo, Novi Sad i Sombor.

LITERATURA

- Kereši, T. i Almaši, R. (2010): Nocturnal lepidoptera in the vicinity of Novi Sad (Northern Serbia). *Acta entomologica serbica*, 14(2): 147-162.
- Vajgand, D. (2010a): Priročnik o sovicama (Noctuidae, Lepidoptera) na svetlosnoj klopi. Garden print, Sombor, pp.180.
- Vajgand, D. (2010b): Flight dynamic of Lepidoptera of economic importance in Sombor during 2010 and forecast for 2011. *Acta entomologica serbica*, 15(2): 205-219.
- Vajgand, D., Radin, Ž., Forgić, G. i Tošev, M. (2008): Dinamika leta ekonomski važnih vrsta leptira na području Sombora 2005. i 2006. godine. *Biljni lekar*, XXXVI (1): 18-29.

Abstract

DATA ON OCCURRENCE OF ECONOMICALLY SIGNIFICANT MOTHS FOR THE LOCALITY ČELAREVO (VOJVODINA, SERBIA)

Dragan Vajgand

Agroprotect doo, Sombor

E-mail: vajgandd@sbb.rs, Web: www.agroupozorenje.rs

Research of dynamics and number of moths was done by a light trap type RO Agrobeće in the period from 2008 to 2010 on the locality Čelarevo. Over 200 species were determined. Number and dynamics of the following species was presented: *Loxostege sticticalis*, *Ostrinia nubilalis*, *Autographa gamma*, *Helicoverpa armigera*, *Spodoptera exigua*, *Lacanobia oleracea*, *Mamestra brassicae*, *Agrotis ipsilon*, *A. exclamatornis*, *A. segetum* and *Hyphantria cunea*. For the presented species the following data were presented: number of individual samples on the generation level, years and average annual number, time of beginning and end of the flight, time of the maximum flight occurrence or a period in which the largest number of moths was registered. All these parameters are basis for successful prognosis of occur-

rence of these moths on the locality Čelarevo by a light trap. In addition, average dynamics of flight of most numerous species was presented and the data were compared with the data for Novi Sad and Sombor.

Key words: *L. sticticalis*, *O. nubilalis*, *A. gamma*, *H. armigera*, *A. epsilon*, *A. segetum*.